

Overweging op het feest van Epifanie, 8 januari 2023, Alkmaar.
Jesaja 60:1-6, Ef. 3:1-12 en Matt 2:1-12

*Hoe komt een idee ooit tot stand?
kan zo'n gedachte ontstaan?
Waar komt dat helder ogenblik
dat inzicht toch vandaan?*

Mathilde Santing, *Inspiratie*

Inspiratie is iets wonderlijks. Dat in een mens een idee ontstaat of iets helder wordt, dat je weet wat je moet doen of welke weg je wilt gaan of wie je wilt zijn, of in elk geval dat er iets gebeurt waardoor je hart sneller gaat slaan. Een openbaring, een inzicht. En hoe dat nou zou komt? Het is een raadsel, zoals Mathilde dus ook zingt. Inspiratie, adem van de Geest.

Vandaag vieren we het feest dat daarmee te maken heeft: Epifanie betekent letterlijk Openbaring. Het is een feest dat aan één zondag niet genoeg heeft; er zijn er drie nodig. Vandaag horen we over de wijzen uit het oosten, volgende week staat de Doop van de Heer centraal en de zondag daarna de bruiloft te Kana. Drie zondagen waarin het over openbaring gaat. Vandaag horen we dat niet alleen herders, mensen van dichtbij maar ook vreemdelingen van ver het licht zien van de pasgeboren koning. Bij de doop van Jezus zien velen met Johannes de Doper de hemel opengaan en horen ze de openbaring dat dit de geliefde Zoon van God zelf is. En tijdens de bruiloft van Kana, waar Jezus water in wijn verandert, wordt openbaar hoe die man uit Nazareth de hemel verbindt met de aarde. Maar goed. Over die laatste twee verhalen dus de komende weken meer.

Wijzen uit het oosten ontvangen een openbaring, hen gaat een licht op. De profetie van Jesaja spreekt mee: volkeren zullen opgaan naar zijn licht, en iets van die woorden wordt zichtbaar in die reizigers van ver. De pasgeboren koning is er voor alle volken en voor iedereen die op weg wil gaan om Hem te zoeken. Maar waarom waren juist deze mensen op reis gegaan, achter die ster aan, wie waren ze en wat dreef hen? Daarover horen we niets. We krijgen verbazingwekkend weinig info over wie ze zijn, over wat ze zoeken, en ook over wat het vinden van dit kind voor hen betekent. Wel dat ze er diep gelukkig van worden. Dat is dus belangrijk. Maar daarna gaan ze weer naar huis en we horen nooit meer wat van hen. Het evangelie van op de zondag van de openbaring, zegt dus eigenlijk niet veel over de inhoud van die openbaring zelf maar vooral van alles over het menselijk gedoe erom heen: het gedwaal van de wijzen en de machtspolitiek van Herodes.

Als je het evangelie hoort lijkt het er op alsof het niet zozeer gaat over de openbaring zelf maar veel meer over de vraag of je dat eigenlijk zou moeten willen, zo'n openbaring. Daarop geeft het verhaal verschillende antwoorden. De wijzen willen

het, God weet waarom. Herodes wil het duidelijk niet, hij wil dat hele kind desnoods met geweld uit de weg ruimen. En de mensen in Jeruzalem worden met Herodes bang als ze horen over de nieuwgeboren koning. Verstijfd van schrik laten zij zich niet lokken door het licht, zoals herders en wijzen wel deden.

Tja, moet je het dus wel willen een openbaring van God. Wie weet wat je in het hart gelegd wordt. Stel je voor dat het inhoudt dat je een bepaald werk wilt gaan doen waar een lange en zware opleiding voor nodig is, en als je die eenmaal hebt doorlopen is je weg nog steeds onzeker. Stel dat er in je hart gelegd wordt dat je naar Gambia zou moeten gaan, om daar te helpen in de zorg of bij de bouw van een ziekenhuis of school. Stel dat die openbaring je ingeeft dat je je wilt laten dopen of vormen. En het kan ook alledaagser: dat de openbaring aan jou is dat je op een andere manier gaat kijken naar een situatie waarin je terecht bent gekomen of dat je op een andere manier naar jezelf gaat kijken.

Dat laatste gebeurt in een Godsopenbaring altijd, dat je anders gaat kijken naar jezelf. Want God openbaart niet de vooraf goede uitslag van de voetbalpool of het antwoord op de vraag of het komende maand nog gaat vriezen. Gods openbaring raakt altijd het leven van degene die hem ontvangt, het is jouw leven dat in een ander licht wordt gesteld. Geen wonder dat Herodes daar geen zin in heeft en dat zelfs 'heel Jeruzalem' er niet meteen om staat te springen. Wie durft te komen tot dit kind, dat jou met zijn liefde aanraakt en verandert en je leven in een nieuw licht zet? Dit is niet zo maar even kraamvisite...

Herders komen als eerste. Deze lui, die buiten de stad moeten leven om de schapen te hoeden, die mensen die velen liever kwijt dan rijk zijn hebben niet veel te verliezen. En daarna komen de wijzen. Hun wijsheid bestaat erin dat ze niet van mening zijn dat ze alles weten of alles kunnen begrijpen. Misschien wel goed eigenlijk dat ze verder zo vaag zijn gebleven, want nu zou het iedereen kunnen zijn, ieder van ons. Wijs is de mens die op weg durft te gaan om het licht te zien. Dat licht waarvan we niet veel weten, en dat ook niet in een klap alle menselijk gedoe uit de wereld helpt. Ook de wijzen moeten na hun bezoek aan het Christuskind nog weer nadenken over een andere weg zodat ze Herodes ontlopen. Maar het licht dat ze zochten hebben ze gevonden en daarin bleek diep geluk te liggen. Het moet iets met de liefde te maken hebben, zijn levensadem die je wordt ingeblazen, die een mens de moed geeft om dan ook met en in dit licht te leven. Dit kind wil mensen iets openbaren. Voor ieder mens heeft hij een geschenk, en het wordt ons niet tegen wil en dank in handen gedrukt. We mogen op weg gaan met de vraag wat Hij ons op dit moment zou willen openbaren in ons leven, met alles wat daarin gaande is. Zijn openbaring is liefde, leven, troost, nieuwe wegen gaan, jezelf bezien met nieuwe ogen. Amen